

2020

Verksamhetsberättelse

Svenskt
Vatten

- 2 Ett lärorikt år
- 3 Coronaeffekter
- 4 Opinionsbildning
- 4 Kampanjer
- 5 EU och Bryssel
- 5 Värde för medlemmarna
- 6 Svenskt Vattens interna arbete

Svenskt Vattens styrelse:

Valda vid den digitala stämman i maj 2020.
Elisabet Unell (M), ordförande, Västerås
Stefan Johansson, vice ordförande, Skellefteå
Maria Antonsson (MP), Stockholm
Lena Blad, Gästrike Vatten, Gävle
Daniel Danielsson (C), Åre
Sigrid De Geyter, Uppsala Vatten och Avfall
Ingemar Hellström (S), Smedjebacken
Annika Huber (S), Hudiksvall
Claes Johansson (M), Göteborg
Karl Lundgren, Kungsbacka
Peter Lönn, Härryda
Joel Olthed, VA SYD, Malmö
Irene Oskarsson (KD), Aneby
Ilmar Reepalu (S), Malmö
Andreas Thunberg, Käppalaförbundet, Lidingö

Den nya tillvaron med
COVID är smärtsam men samtidigt har
det som var omöjligt 28 februari
blivit fullt möjligt 2 mars.

Pär Dalhielm

Ett lärorikt år

Kommer du ihåg januari 2020?

Julledigheten och den traditionsenliga kolhydratladdningen var ett minne blott och nu skulle VA-Sverige förverkliga sina verksamhetsplaner. Pang! Vi vet vad som hände. De fina strategierna mötte verkligheten.

Personligen såg jag fram emot 2020 av flera skäl. Det politiska intresset för vatten och hållbar utveckling hade ökat successivt och branschens förändringstryck likaså. På flera platser i Sverige initieras investeringsprojekt och ny teknik går från utvecklingsfas till införande. Det sker på bredden i stort och i smått och vi står bokstavligen mitt i branschens omvandling.

I ljuset av detta planerade vi dialogresor där vi skulle besöka våra minsta medlemmar för att utbyta erfarenheter, skapa relationer och resonera om utmaningar och behov. Det började med strålände och krispig vinterdag i Lycksele den 19 februari. Oerhört nyttiga samtal med tjänstemän och politiker från ett 10-tal kommuner och vi åkte hemåt fyllda med insikter, starkare relationer och energi – det här ska vi göra oftare!

Jag längtar till en tillvaro där vi kan plocka ut russin, lärdomarna från 2020, och addera dessa till en mer normal tillvaro där mötet har fler dimensioner än "muteknappar".

Men några fler fysiska möten var inte möjliga och i dessa sammanhang kan webbkameror inte ersätta närvaro. Vi har dock fått mersmak och ger oss inte utan avgångstiden har bara skjutits framåt till hösten 2021. Den nya tillvaron med COVID är smärtsam men samtidigt har det som var omöjligt 28 februari blivit fullt möjligt 2 mars och vice versa. Branschen har verkligen inte stått still i väntan på vaccin.

Men det finns mycket som jag saknat under 2020. Jag gillar det personliga mötet och den ömsesidiga förståelsen som uppstår när man får

insyn i andras och varandras verksamheter. Jag saknar mötet med er i VA-Sverige, kaffet med kollegor och tågresor med tankar och mail.

2020 har varit lärorikt men också kostat pengar, kraft och relationer. Jag längtar till en tillvaro där vi kan plocka ut russin, lärdomarna från 2020, och addera dessa till en mer normal tillvaro där mötet har fler dimensioner än "muteknappar".

Kanske är det just förmågan att lära som naglat sig fast. Där finns kraft och utveckling. Fina strategier i all ära, men förmågan att lära och göra annorlunda är nog den viktigaste egenskapen i en föränderlig värld.

Stort tack för ett lärande år!

Pär Dalhielm, vd

En verksamhetsberättelse för 2020 kan inte undvika händelser relaterade till pandemin. I början av året var det omöjligt att föreställa sig konsekvenserna, både i tid, pengar och mänskligt lidande. Att påfrestningarna skulle vara under hela året och fortsätta sannolikt en bra bit in på följande år kunde ingen ana.

Coronaeffekter

Sammantaget hittills har Svenskt Vatten och dess medlemmar klarat av sina olika uppgifter – trots alla utmaningar.

Under april gav Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, uttryck för oro för dricksvattenproduktionen på grund av brist på nödvändiga importerade kemikalier. Den oron kunde bland andra Svenskt Vatten omgående dementera, men samtidigt visade den på allvaret i situationen. För att ytterligare säkra försörjning och prioritering av kemikalier som behövs både för dricksvattenförsörjning och avloppsrening träffades i slutet av året en frivillig avsiktsförklaring mellan Svenskt Vatten och ett antal leverantörer.

En direkt och mycket konkret följd av pandemin blev att i princip alla utbildningar och konferenser med fysisk närvaro har ställts in, inklusive både Vattenstämman i Kalmar och Almedalsveckan. Förutom att det stora värdet av erfarenhetsutbyte och kunskapsförmedling försvann, innebar detta också ett stort ekonomiskt avbräck.

Ett intensivt arbete sattes igång för att så snabbt som möjligt konvertera formaten till digitala aktiviteter. Den nödvändiga utvecklingen hade redan

påbörjats under lugna former, men pandemin drev fram ett stort språng där utrustning och kompetens måste införskaffas, pedagoger och föreläsare utbildas och flera av Svenskt Vattens lokaler förvandlas till regelrätta studios. Den omställningen underlättades av att samtliga medarbetare har kunnat arbeta hemifrån. Zoom och Teams har blivit de nya utbildningslokalerna, konferensrummen och fikaborden.

En överraskande och medialt intressant effekt var att mätningar av virusmängder i avloppsvattnet visade sig vara en god indikator på smittoläget i de aktuella städerna.

Mätningar av virusmängder i avloppsvattnet visade sig vara en god indikator på smittoläget i de aktuella städerna.

2020

Opinionsbildning

Även under 2020 har påverkansarbete och opinionsbildning kunnat bedrivas som en av Svenskt Vattens absolut viktigaste uppgifter. I ett ständigt brusande flöde av rapporter är det två som förtjänar extra uppmärksamhet.

Investeringsrapporten, som publicerades i början av hösten, är en uppföljning och fördjupning av den rapport som kom 2017 och visar att behovet av investeringar, främst i förnyelse av lednings-

nätet, har ökat från 16 till 23 miljarder per år. Men rapporten visar också att det inte enbart är mer pengar som behövs utan också tillgång till personal med rätt kompetens och en organisation som klarar av att använda pengarna på bästa möjliga sätt.

Den andra rapporten med stor genomslagskraft är Reningsvärk – Läkemedelsrester i vår gemensamma vattenmiljö. I den beskrivs problemen med rester av läkemedel som reningsverken

inte kan ta hand om och som marknadsförs mycket aggressivt, främst receptfri diklofenak (Voltaren m.fl). Rapporten lyfter fram en rad konkreta åtgärder där det mest långtgående är ett utvidgat producentansvar för läkemedel.

Regeringen tillsatte en delegation för cirkulär ekonomi och till denna knöts flera expertgrupper varav en för hållbar och cirkulär VA. Svenskt Vatten, externa experter och ett antal medlemmar

har arbetat fram ett utlåtande med fokus på att ändra synen på avlopp från ett problem till en resurs för cirkularitet. Arbetet kommer att fortsätta under 2021.

Flera utredningar av stor betydelse för vattensektorn har tillsatts, avslutats och remissbehandlats. I direktiven till Hållbar slamhantering (SOU 2020:3) skulle ett förbud mot spridning på åkermark utformas medan betänkandet landade i ett förslag om

att fortsätta tillåta användning av kvalitetssäkrat slam, en uppfattning som Svenskt Vatten delar. Även Mer biogas! För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63) levererade betänkanden som stödjer avloppsreningsverkens möjlighet att producera mer biogas.

Svenskt Vatten har under 2020 växlat upp kontakterna med riksdag, regeringskansli och myndigheter. Ett mått på detta är både antalet direkta, personliga möten (mer än ett i veckan i snitt)

och det kraftigt ökade antalet motioner kring vatten (mer än 260 stycken). Vissa partier är mer aktiva än andra, men Svenskt Vattens betydelse som initiativtagare, kunskapskälla och samtalspartner har ökat väsentligt.

Medianärvaron i form av nyhetsinslag, intervjuer och debattartiklar har varit påtagligt och starkt kopplad till rapporterna om investeringar och läkemedelsrester.

Kraftigt ökade antalet motioner kring vatten, mer än 260 stycken.

260

Kampanjer

Under verksamhetsåret 2020 har Kranvattentävlingen varit den mest omfattande kampanjaktiviteten. Tävligen genomförs i Svenskt Vattens regi vart femte år och trots att antalet deltagande kommuner var något lägre än tidigare år på grund av pandemin, så var den mediala uppmärksamheten desto större.

Ett upplägg med tio regionala kvalificeringstävlingar från Kalix i norr till Bromölla i söder gav stor uppmärksamhet i lokala media. Finalen på Stockholm Congress Centre bevakades både före och under av TV4. Den kommun som,

enligt den mycket kvalificerade juryn, har Sveriges godaste kranvatten är Höganäs i Skåne.

Hållbarhetskonceptet med Kranmärkt, för de verksamheter

och evenemang som aktivt väljer bort förpackat och transporterat vatten, fick extra draghjälp av tävlingen. Samtalen och diskussionerna om vatten och vattnets värde har gjort att fler och fler gör den enkla åtgärden för ökad hållbarhet och väljer att Kranmärka sig.

Tidigare kampanjaktiviteter för att få bort till exempel antibakteriellt silver och PFAS-föreningar ur vattnets kretslopp fortsätter att leva och är ständigt aktuella tills vi lyckats eliminera dessa ämnen.

EU och Bryssel

Lagstiftningen i EU i form av direktiv och förordningar påverkar VA-sektorn i allra högsta grad. Ett nytt dricksvattendirektiv antogs i slutet av året och hur det nya regelverket ska implementeras i Sverige ska nu utredas. Avloppsdirektivet från 1991 har öppnats för revision och Svenskt Vatten hoppas här kunna kompensera för de olyckliga konsekvenserna av Weserdomens tillämpning av ramdirektivet för vatten.

EU:s Green Deal rymmer en rad stimulanser, åtgärder och insatser, inte minst för klimatanpassning, som kan komma att påverka vattensektorn. Beroende på hur man räknar handlar Green Deal om enorma summor pengar, kanske 1 000 miljarder euro. Därför blir EU:s taxonomi, regelverket för vilka investeringar som ska räknas som "gröna", så betydelsefull. Svenskt Vatten har riktat omfattande kritik mot de delar av förslaget som kommit från kommissionen eftersom vattensektorn i värsta fall inte kan räknas som en grön och hållbar investering.

Eureau, den europeiska samarbetsorganisationen som Svenskt Vatten är medlem i, har påbörjat arbetet med en ny strategi där Pär Dalhielm har en aktiv roll. Påverkansarbetet i Bryssel är framgångsrikt, inte minst genom Eureau:s arbete. För att ytterligare förstärka våra möjligheter planerades en permanent placering av medarbetare där under 2020. På grund av pandemin har den skjutits fram till andra halvan av 2021. Svenskt Vatten och dess medlemmar har också representanter i Eureau:s olika kommissioner (se faktaruta).

Eureau:s kommissioner

EurEau I: Dricksvatten
Kenneth M Persson,
Sydvatten
Birger Wallsten,
Svenskt Vatten.

**EurEau II: Avlopp,
miljö och kretslopp**
Susanne Tumlin,
Gryaab
Anders Finsson,
Svenskt Vatten

**EurEau III: Juridik, ekonomi,
standardisering**
Åsa Snith,
Sollentuna Energi och Miljö
Gilbert Nordenswan,
Svenskt Vatten.

Allt Svenskt Vattens verksamhet syftar ytterst till att göra nytta för medlemmarna. En del är på lång sikt men mycket är nära, här och nu – till exempel utbildningar och konferenser.

Värde för medlemmarna

2020 innebar en nästan brutal omställning till digitala aktiviteter och krävde stor kreativitet och mycket arbete, inte minst att konvertera allt kursmaterial från analoga pärmar till digitalt format. Ca 40 fysiska utbildningar och konferenser fick ställas in med kort varsel. Trots allt, när året summeras har ändå ca 2 000 personer deltagit på våra arrangemang.

Kunskapsförmedlingen till branschen sker även genom publikationer där P114 Distribution av dricksvatten ska lyftas fram särskilt. Den ersätter flera olika äldre publikationer. Även den grundläggande läroboken "Vårt vatten" har kommit i en ny, reviderad upplaga.

Forskningsverksamheten inom SVU har resulterat i en rad rapporter. Ett axplock hand-

lar bland annat om biofilmens påverkan på dricksvattenkvaliteten, mikroplaster i avloppsreningssystemen och tillskottsvatten (inläckage). En rapport med tydlig koppling till Svenskt Vattens påverkansarbete är de studier av slamavskivning på åkermark i Skåne som nu pågått i nästan 40 år.

Implementeringen av det nya dricksvattendirektivet kommer att utredas och här har både Svenskt Vatten och ett antal medlemmar beretts plats i expertgruppen. Det nya direktivet kommer att påverka mycket och under lång tid.

Nya funktioner har realiserats i VASS, VA-branschens statistiksystem. Förutom att kunna ta del av undersökningsresultat inom t.ex. drift, taxa

och biogas kommer systemet kunna utnyttjas även för prediktion av framtida driftstörningar och som stöd för exempelvis underhållsplanering med hjälp av AI.

De dialogresor till föreläsningsserier i mindre kommuner som inleddes under 2019 kommer att återupptas så fort pandemin klingat av.

En tydlig nytta för medlemmarna och en viktig kontaktyta är arbetet som bedrivs i Svenskt Vattens olika expertkommittéer. Tre stycken (avlopp, dricksvatten och rörnät) gjorde en nystart med bland annat rekrytering av nya medlemmar. Utöver dessa finns kommittéer även för management, kommunikation och Svenskt Vatten Utveckling.

Sveriges godaste kranvatten

Vinnaren av Svenskt Vattens tävling finns i Höganäs i Skåne och juryns motivering lydde:

"Ett vinnarvatten med självklar elegans och utsökt fräschör. Här finns balans, karaktär och en klingande längd. Som Fröding skrev "i varje droppe är en ädelsten".

Norrlands godaste kranvatten finns i Boden, Svealands i Flen och Götalands i Ulricehamn.

Vill du också
Kranmärka din
verksamhet

Gå in på www.kranmarkt.se.

Det kan inte bli enklare och mer gratis att göra en insats för hållbarhet och miljö.

Svenskt Vattens strategi år 2026 har Sveriges VA-organisationer väsentligt stärkt sin förmåga att leverera hållbara, kostnadseffektiva och säkra vattentjänster. Bidra i samhällsplanering och klimatanpassning. Vara en attraktiv arbetsgivare.

2026

Svenskt Vattens interna arbete

Under verksamhetsåret 2020 togs en ny visuell identitet fram för Svenskt Vatten. Den har inneburit ny logga, nya färger och nya manér, allt för att fungera såväl digitalt som i tryck.

Vattenstämman formella del med årsmöte och val av funktionärer genomfördes enligt stadgarna men helt digitalt. Se faktaruta om den nya styrelsen.

En mycket konkret effekt under det speciella året 2020 är den förvandling från arbetsplatser till studio för webinarier och en digital mötesplats som lokalerna i Bromma har genomgått.

Svenskt Vatten antog en ny, långsiktig verksamhetsstrategi. Se högst upp på sidan.

Under året har några slutat och flera börjat sina anställningar på Svenskt Vatten. Några jobbar en del av sin tid hos medlemmar och flera har sin huvudsakliga arbetsplats någon annanstans än på kansliet i Bromma. Alltså kan de bästa rekryteras, oavsett bostadsort.

Det ekonomiska utfallet för 2020 kan sammanfattas med ett kraftigt tapp i intäkter och resultat. Omsättningen sjönk till 49,9 Mkr,

vilket kan jämföras med 96,3 Mkr föregående år (2019). Arbetet med prioriteringar och kostnadskontroll har varit betydande och kostnaderna uppgick till 54,9 Mkr vilket är 41% lägre än föregående år. Rörelseresultatet visar ett underskott på 4,9 Mkr, en försämring på 7,7 Mkr. De minskade ekonomiska resurserna har varit en utmaning i ljuset av stora verksamhetsmässiga behov som signaleras från en bransch i förändring. Svenskt Vattens ekonomiska ställning är dock långsiktigt stabil med god soliditet och kostnadskontroll.